

Розвиток ціннісних орієнтацій як регуляторів поведінки дитини-дошкільника

Соловйова Л. І. , канд. психол. наук, старший
науковий співробітник лабораторії психології
дошкільника Інституту психології
імені Г.С.Костюка НАПН України

Ціннісні орієнтації – відносно стійка система цінностей, що виражається у здатності суб'єкта до цілісного переживання, усвідомлення явища або предмета й здійснення вибіркової оцінної діяльності.

Цінність — „значимість” для дитини будь-чого у світі.

Ціннісні орієнтації як системо-утворююче психологічне надбання виявляє свою регулюючу дію у різних сферах життєдіяльності дитини.

Регулююча дія ціннісних орієнтацій дітей виявляється за умови :

- володіння дітьми змістом понять, що характеризують ті чи інші цінності („знана” цінність),
- надання емоційних переваг певним цінностям та вироблення стійкого позитивного ставлення до них („значима” цінність),
- набування досвіду керування своїми діями, відповідно із засвоєними цінностями, у різних специфічно дитячих видах діяльності („дієва” цінність).

Проект
по створенню дітьми старшого
дошкільного віку
книг *„Про найголовніше”*

Мета проекту

сприяти засвоєнню дітьми цінностей:

- розширення понять про них,
- вироблення відповідного позитивного ставлення до них,
- оволодіння засобами керування своєю поведінкою, згідно з ними, в різних видах дитячої діяльності

Учасники проекту

Діти старшого дошкільного віку ДНЗ № 580 „Ольвія” міста Києва.

Реалізація проекту

Тривалість проекту – 12 тижнів.

Форма організації – заняття малою підгрупою (по 5-6 осіб).

Заняття проводилося один раз на тиждень протягом 30 хв.

Структура проекту

визначалася технологією Т.О. Піроженко - психолого-педагогічне проектування взаємодії дорослого з дитиною „Радість розвитку” , яка забезпечувала суб’єктну активність дошкільника.

Цінності

Термінальні - „блага”

сім'я, щастя
здоров'я, дружба
краса природи
краса мистецтва
краса техніки
зовнішня краса
творчість, гроші
любов

Інструментальні - „засоби”

співпереживання
самотійність
допитливість
цілеспрямованість
впевненість
сміливість
наполегливість

Етапи реалізації проекту

- Мотиваційний
- Інформаційний
- Репродуктивний
- Узагальнювальний
- Творчий
- Рефлексивно-оцінювальний

Книга „Про найголовніше”

Мотиваційний етап:

- дитина приймає мету своєї діяльності – створити книгу „Про найголовніше”, автором якої буде вона сама;
- визначає, якою буде її книга, зміст сторінок та їх вигляд;
- висловлює свої бажання та пропозиції щодо засобів реалізації задуму: ініціює конкретні завдання й справи, які необхідно розв’язати.

Книга „Про найголовніше”

Інформаційний етап:

дитина отримує нові знання, необхідні для створення своєї книги -

- про призначення книги, будову, учасників процесу її виготовлення та матеріалів необхідних для цього;
- про зміст цінностей, визначених в ієрархічній будові „поля цінностей” дитини.

Книга „Про найголовніше”

Репродуктивний та узагальнюючий етапи:

дитина поступово створює книгу - наповнює змістом кожну сторінку, зображаючи ті цінності, які є для неї „найголовнішими”.

Творчий етап:

заклучна робота над книгою - прикрашання сторінок, обкладинки книги, зшивання її в єдине ціле; виставка книг для батьків.

Книга „Про найголовніше”

Рефлексивно-оцінювальний етап:
дитина оцінює та милується своєю книгою, пригадує основні етапи „написання” книги, висловлює подяки тим, хто допомагав її створювати.

Участь батьків у проекті

- надання допомоги дитині у виготовленні макету книги „Про найголовніше” та в оформленні її сторінок;
- бесіди за змістом цінностей, запропонованих батькам для обговорення з дитиною вдома („сім’я”, „щастя”, „здоров’я”, „співпереживання”);
- активна участь у груповій виставці книг

Сторінки дитячих книг

Цінність „Сім'я”

*Моя сім'я – це тато, мама і я.
Аліна К.*

Цінність „Дружба”

*Ми з моїм братом Юрою
крутимися на травичці. Буває,
що ми сваримося, але я все
одно його люблю і дружу. Це
все зробила чарівна квітка.*

Софія К.

Сторінки дитячих книг

Цінність „Здоров’я”

Я з братиком гуляю в дощову погоду. У мене є парасолька. Щоб бути здоровим, треба частіше гуляти на вулиці.

Марина П.

Цінність „Щастя”

Моє щастя – це коли ми з Ариною верещимо.

Паша П.

Сторінки дитячих книг

Цінність „Самостійність”

*Це я вперше була самостійною,
коли сама вилізла з ліжечка.*

Альона М.

Цінність „Краса природи”

*Для мене щастя – це природа, її
краса: тварини (котик і
мишеня), комахи і птахи, а
також рослини. Я люблю
природу!*

Женя Х.

Сторінки дитячих книг

Цінність „Сміливість”

Я купаю песика свого брата. Він мене вкусив, але я продовжувала його мити, хоча він дуже брикався. Я – смілива дівчинка!

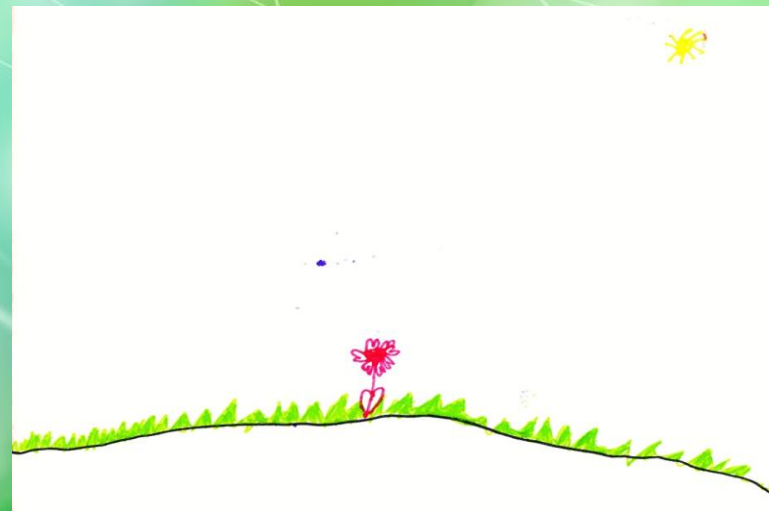
Альона М.

Цінність „Творчість”

Творчість – це писати вірші.
Я сама написала вірш про літо:
Солнце светит ярким светом,
Наступает сегодня лето.
Распускаются цветы,
И летают комары.

Женя Х.

Творчість – це вигадувати щось нове. Тут квіточка і трава, а квітка чарівна – пелюстки із сердечок.

Надя Б.

Сторінки дитячих книг

Цінність „Впевненість”

*Я граю м'ячиком. Я впевнено
відбиваю м'яча, навіть у магазині.*

Паша П.

Цінність „Співпереживання”

*Співпереживання – це переживати
за когось. Настя, Марта і я почули,
що захворів тато. Дівчатка
збирають лікарські трави, щоб
вилікувати тата.*

Андрій Б.

Сторінки дитячих книг

Цінність „Любов”

Я намалювала, як впала. А тут підбіг хлопчик Коля, який мене врятував.

Настя В.

Методи і прийоми роботи:

- читання й обговорення віршів, загадок, прислів'їв, приказок, крилатих висловів відомих людей;
- бесіди про книги, цінності;
- дидактичні, рухливі ігри;
- техніки і прийоми саморегуляції;
- конструювання, малювання, аплікація

Результати роботи над проектом

- дитина засвоює зміст понять, що характеризують ті чи інші цінності;
- вчиться робити більш свідомий вибір значимих для неї цінностей та формує стійке позитивне ставлення до них;
- ініціюючи власну діяльність, вчиться більш чітко усвідомлювати свої бажання, виділяти мету і шляхи реалізації задуму, приймати виважені рішення про дію;
- оволодіває засобами управління своєю поведінкою (планує дії; самостійно керує процесом їх виконання; підпорядковує їх власному задуму, засвоєним цінностям; здійснює корекцію власних дій відповідно з ними; долає перешкоди на своєму шляху до цілі та доводить розпочату справу до логічного завершення);
- опановує вміння й виробляє навички виділяти, усвідомлювати, приймати труднощі і висловлювати готовність їх долати;
- стверджується у своїх можливостях, здобуває впевненості у своїх силах